

ŽUŽLÁCI

Stawarski

ŽUŽLÁCI,

vlastně století Žužláků

Josef Stawarski

©1991, 2019,2024

(3. upravené vydání)

Cover © A.M.

Ve spolupráci s nakladatelstvím Nebich Verlag vydal **Národní čtenářský spolek**

divize NAČTES Publishing,

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována bez písemného souhlasu nakladatele.

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy fantazie, nebo jsou použity ve zcela fiktivním kontextu.

ISBN: 978-80-908998-0-3 (epub)

978-80-908998-2-7 (mobi)

978-80-908998-1-0 (pdf)

Část I.

Lehce se žužlejte, smrtelníci, ale nekousejte!

Jean Paul.....

Na paměť' chciplé koze

Zajímá vás, co stálo v pozadí konce socialistického režimu v Československu v listopadu 89? Proč se na listopadových událostech před třiceti lety angažovalo takové množství umělců – spisovatelů, herců, zpěváků, výtvarníků a studentů. Najal je někdo, nebo jen inspiroval? Co, nebo lépe kdo, byl zdrojem revoluční inspirace? Dělníci, rolníci a pracující inteligence se, s prominutím, s kolem dějin svezli, jako s hromadnou dopravou a masy poskytly obvyklou stafáž, úchvatnou dekoraci lahodící televizním kamerám. Kdo opravdu stál u kormidla dějin?

Nahlédněte s námi do zákulisí instituce jejíž ovládnutí bylo pro úspěch společenské změny podstatné. Ne, nebyl to úřad vlády, vnitro nebo parlament (ani podíl V.I. Lenina v říji, uhánějícího v zapečetěném kupátku napříč Evropou, nebyl pro tentokrát, pro úspěch převratu podstatný). Revoluce v listopadu 89, by měla mizivou šanci uspět, pokud by se na ministerstvu kultury neobjevili Žužláci a zcela jej neovládli. Ostatně téměř třicet let poté, se znovu ovládnutí stejného rezortu stalo, bezmála, záminkou pro pád vlády a změnu poměrů v zemi, vzdálené stejně od moře jako od reality, (snad proto v prvních slovech národní hymny, stále vášnivě hledáme domov – zemi – vlast). Strana, která se na šarádě na ministerstvu kultury podílela (a málem za své úsilí získala voličské preference mimo oblast přirozených čísel), má v záhlaví pořád ten mámivý blud socialismu, který po třech desítkách let představuje, pro neschopné, závistivé a lenivé spoluobčany, pevný bod, okolo kterého se ovíjejí jejich životy, jako řetěz omotaný na šíji chciplé kozy, která na rozdíl od dvouocasého predátora, není naším heraldickým zvířetem, i když by si takhle „Capra prisca“ zasloužila výraznější - institucionální vizualizaci.

Žužláci a listopad 89. Neslyšeli jste o Žužlácích? Nevadí, státní archivy se otevírají po 50. letech, pro vás jsme náš informační zdroj

zpřístupnili již po třiceti (to je čtyřiceti procentní úspora, no nekupte to!).

Po přečtení knihy, kritický čtenář zjistí, kolik Žužláků, nevědomky, za poslední roky potkal a proč bylo jejich působení tak úspěšné. Byla to opravdu sametová revoluce, anebo jen logické vyústění století Žužláků? Pokládáme podíl Žužláků na listopadu 89 za zásadní anebo se jednalo jen o okrajový jev? Něco na způsob „překulování dějin“?

Nechcete se konečně dozvědět pravdu, i když se může zdát maličko komická? Žijeme v Čechách, tady se nic zásadního nesmí brát vážně, pokud ovšem nejste zdivočelí slepičáři, což předpokládám nebudete, jinak by vás tyto řádky nezavedli až sem, na počátek našeho vyprávění.

Ferdinand van Vanek

Naarden

září 2019

Prolog

„Stolec pražských knížat stával na Svantovítově vrchu, mezi pramenem a pahorkem Žiži, na němž hořel posvátný oheň.

Masarykův architekt Jossi Plečnik, znalec kabaly, starých mystérií a hlubokých zednářských tajemství, pochopil při úpravách Hradu, že by tu měl být vztyčen menhir, kamenný monolit, který by nahradil zaniklý pahorek Žiži a knížecí stolec a posílil tak narušenou energetickou rovnováhu Svantovítova vrchu. Síla uzlu energetických linií na bývalém pahorku Žiži se jevila poměrně slabá, když byla velice dávno narušena nějakým násilným činem nebo krvavou lidskou obětíhlavní příčinou oslabení energetického vyzařování „bodu Žiži“ bylo zrušení pahorku, a především uhašení posvátného ohně, který zde plál po celá staletí“. (1)

O posvátný oheň na hoře Žiži od nepaměti pečovala trojice strážců. Legenda praví, že byli vybraní z těch, které očišťující živel nepřijal jako lidskou obětinu, (ostatně staří Čechové se neradi pro cokoli osobně obětovávali). Nezachoval se jejich podrobný popis. Zjevovali se za soumraku, na pozadí ohně se míhaly jako nezřetelné siluety, s první rosou se rozpouštěli a mizeli. Nikdo si nepamatoval, jak se skutečně jmenovali, možná ani lidská jména nenosili. Lid jim podle posvátného ohně na hoře Žiži přezdíval: „Žižláci“.

Žižláci se nacházeli přímo pod ochranou knížete a bylo zakázáno cokoli o nich sdělovat cizincům. Věřilo se, že existence ohně, Žižláků a knížecího stolce je propojená, když oheň zanikl, zmizel nejen nastolovací kámen – stolec pražských knížat, ale i samotní Žižláci a z hory Žiži se stal prozaický Pražský hrad.

Uplynula mnohá staletí, panovníky země vystřídali námezdní tajtrlíci a pod vrchem Žiži, v místě příznačně nazvaném Malá Strana, byly spatřeny tajemné postavičky, které se povědomě komíhaly na

pozadí stínů a s ranní rosou prchaly. Na opilce vytvářely kontury příliš křehké, na duchy zase odulé. Neboť se legendy té doby restituovaly rychleji než pole a činžáky, Lid si snadno vzpomenu na strážce posvátného ohně. Ale oheň dosud neplál, knížecí stolec zůstával neobsazen a nastolovací kámen se rozpadl na štěrk, kterým se podbíly cesty, jež namísto panující dynastie unášely časem kola plebejských povozů. Ze strážců posvátného ohně na hoře Žiži, se tak po více jak tisíci letech, znovuzrodili všeteční průvodci, kteří vše ve svém okolí rozmělňovali, nepřikládali do očištných ohňů a pro nic posvátného nepláli. Pro odlišení, s mírně ironickou neznalostí, možná ze vzdoru, je Lid, drobný – dobrý český lid, začal nazývat:

„Žužláci“

Toto je jejich příběh.

(1) Citováno podle knihy Otomara Dvořáka, „Kamenné otazníky České historie“, vydaného nakladatelstvím - Ivo Železný, Praha 2003

Kapitola 1.

První setkání a dokonalý princip

Adámka v parku potkal stroj. Krásný lesklý automat, co zametá prach, radí turistům, a pokud je pravidelně servisován, v zimě nabídne krapet vlažného čaje.

„Ahoj! Jsem stroj“ – pronesla zvonivě krabice a Adámek měl dojem, že si slova jen představuje, nic se okolo něho, natož v parku a v životě neděje. Jen vítr se prohání v útrokách zametacího automatu a vzbuzuje představu komunikace.

Na lavičkách usedalo spadlé listí a barvy dřeva osvěžoval kvetoucí lak. Zbytky přírody a pahýly města melancholicky zahnívaly v opuštěném parčíku a přidávaly do umatlaného zákoutí špetku pikantního oděru. Adámek programově nevnímal, jen se tak trousil cestičkami vymletého asfaltu. Zdálo se, že nic nemůže vyrušit šourající postavičku z jejího směřování.

„Ahoj“ – opakoval se stroj. „Jsem místní stroj a ty jsi člověk, na kterého čekám. Pojd' se mnou, no tak pojd'“ – chrčel stroj a jemně narážel do Adámka a směřoval ho do cípu parku. Zákoutí povadlé zeleně, stejně jako slova pronesená syntetickou fistulí, postrádaly na první pohled smysl.

Země tu byla čeřena pahýly stromů a zakrývala ji potrhaná záclona keřů.

Adámek si říkal: „potom, co do mě ráno strká masa človíčků, jedoucí do práce, potom co mě šéf manipuluje a život nenechává jít vlastní cestou, je tu i tahle lesklá mašina, která si mě vybrala a někam táhne, a tam mi vezme peněženku a položí mě do křoví“.

Adámek si nedokázal představit, co za sexuální deviace může páchat stroj, lesklý krásný stroj a jestli se za tím neskrývá něco daleko bizarnějšího, než mu prostředí parku naznačovalo. Zatím se ozývalo jen monotónní bzučení, gumová kolečka se přimykala k asfaltu a Adámek byl směřován úzkou cestičkou, až byli na místě, kam nebylo z okolí pranic vidět a stroj Adámkovi poručil:

„Tak a teď do mě kopni, Adámku!“

Tohle Adámek někde četl. Nepřiměřená obrana. Stroj se rozhodl Adámka zabít. A k tomu potřebuje alibi. Potřebuje mít ve svém lesklém víku mělkou prohlubeň od Adámkovy polobotky. Ale stroj, jako kdyby kromě zametání a čepování čaje četl i myšlenky Adámků, řekl:

„Ničeho se neobávej, Adámku, kopni do mě a splním ti tři přání.“

Á... tak tohle byla změna. Adámek slýchal o tom, že se na spojích odlehlých cest vyskytují rozmarní důchodci, kteří lidem plní přání. Třeba jen za kus chleba nebo lapidární udání, ale stroj, který je ochoten vyjít člověku vstříc za kopanec, vypadl nutně z kontextu 20. století.

„No tak. Co s tím bude?“ – reagoval skoro až nervózně stroj a Adámek, jak tak stál proti tomu zametacímu automatu, či co to vlastně bylo, nakopl vší silou mašinu, až poskočila k nejbližšímu stromu.

„Au au au, to to bolí“ – pištěl stroj, najednou tak zvláště lidsky, jako kdyby nebyl vůbec z kovu a mosazi a nezametal listí, ale byl altruisticky naladěný, dost možná naprogramován nositelem Nobelovy ceny míru nebo jiným nezištným psychotikem.

„No, čemu se divíš, stroji. Chtěl jsi kopanec? Máš kopanec a teď mě nech jít. Jdu domů, fotbal se zametákama mě nebaví.“

„A co přání, Adámku? Co přání? Přerazil jsi mi hřídél, ale přesto. Čím větší kopanec, tím větší přání!“

Adámek se obrátil ke stroji a ledabyle prohodil:

„Chtěl bych milion dolarů in cash, Ráchel Welchovou, když jí bylo dvacet let a červený Ferrari.“ „Chacha“ – zaskuhral stroj.

„Ty jsi se zbláznil, Adámku. To si myslíš, že my stroje padáme z višně? Já jsem obyčejnskej zametací automat. Já ti můžu splnit tři přání, ale ne takhle idiotský. Co bys dělal s dolarama, Ráchel a extravagantním autíčkem? Vždyť ty jsi obyčejnej úředník. Takovej trouba, co chodí po práci parkem, aby si zkrátil cestu a ušetřil kačky za dopravu a nemá ani řidičák. Zvaž si to ještě jednou, Adámku, a vyslov nějaké solidní přání.“

Adámek stroj pozoroval s přivřenými víčky, olízl si nervózně ret a měl dojem, že jeden z nich se tu asi dočista pomátl. Vyšinutý zameták a ukřivděný úředníček, z toho se nedala sestavit ani pořádná postmoderní dekonstrukce.

„Proč nemohu dostat alespoň ten milion dolarů? Máme vnitřní konvertibilitu. Řekl si, že mi splníš tři přání, když do tebe kopnu. Čutl jsem a ty se sprostě vymlouváš. Tohle není seriousní jednání. Takhle to nemá být. O tom jsem někde něco četl“ – a Adámek v duchu listoval čtenářským deníkem a z hrůzy zjišťoval, že postava zvrhlého zametacího stroje, ve zkratce ZZS, byla už někde někým popsána a Adámek si zmínku o ní podtrhl zelenkavým fixem, aby mu vyvstala i ve tmě jeho zmatené duše.

Stroj se znovu tak zvláště, skoro mechanicky zachechtal. Možná, že už mu končily baterky a nedokázal udržet smích, čaj, provozní tekutiny, kdo ví co vlastně stroje zadržují, když ještě drží po hromadě. Ale ve smíchu stroje nelevitovala patina lásky nebo mechanické dobroty a pohádkový nádech odpoledne vyprchal z místa setkání, respektive nakopnutí jako nedovřená lahvička toluenu.

(Ještě že Adámek byl po většinu roku nastydlý a pachy vnímal jen při jejich horním okraji).

„Co si mám vlastně přát, když nemohu mít takové základní věci. To jsou vlastně prkotinky, které mi každé dědek senilní splní za krajíc. A ty? Ty se vymlouváš, stroji.“ – vzpomatoval se Adámek.

„Jsem automat na žužláky, hloupej Adámku. Žužláky, pochopíš to? Taková věc ti nemůže plnit přání na úrovni stíracího losu.“

„Bud' si čím chceš, stroji. Mně je to jedno, co z tebe padá. Jestli milionový bankocetle anebo žužláci.“

Ale když něco chci, někdo mi to slíbí a nedá, cítím se ošizen, zrazen, chápeš to stroji!“, a po téhle replice, řečené možná trochu do prázdna, se začal Adámek příšerně mračit a házel na stroj pohledy, které tu být o pár desetiletí dříve, mohly by zastavit, již v samém zárodku, nejednu internacionální pomoc a možná přetvořit strojená objetí politruků ve vřelý lidský cit.

„Ale Adámku, tohle nebylo šizení. Ty jsi prostě nepochopil, co v životě můžeš mít. Říkám ti ještě jednou a pomalu, jsem automat na ŽUŽLÁKY. Přej si tři přání a já ti je splním.“

„Víš ty co, stroji? Víš co, chtěl bych tři žužláky. Za každý přání jednoho. Koukej je navalit a pak se někam odkul do křoví! Kdo se má na tebe dívat. Jsi prokopanej až hrůza.“

A najednou se okolo stroje vytvořila zvláštní aura, a na cestě před Adámkem stáli chuchvalečky – postavičky.

Žužláci? Jeden byl krásnější než druhý a ten poslední jako kdyby ani nebyl. Adámek na ně němě zíral a netušil, neodvažoval se odhadnout, jestli to jsou opravdoví žužláci, nebo zhmotnění jiných, ještě šílenějších přání. Jen ze strojova podání vytušil identitu postaviček. Ale proč, jak a kdy žužláci vznikají a jestli je ten stroj opravdu vytvořil, to Adámek stále nechápal, ale budeme-li přesnější,